

Euskararen aldakortasunaren eragile sozialez: Soziolinguistikaz dakigunetik ez dakigunera

Azler Garcia
UPV/EHU
Doktoregiaia

 hitt

*Hizkuntzalaritza Teorikoko Taldea
Basque Research Group of Theoretical Linguistics*

erren ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

CAMPUS OF
INTERNATIONAL
EXCELLENCE

Aurkibidea

- 1 - Soziolinguistikaz berba bi
- 2 - Generoa eta adina
- 3 - Maila sozio-ekonomikoa
- 4 - Orain arteko gabeziak
- 5 - Aurrera begira
Erreferentziak

- Soziolinguistika bariazionista zertarako?
 - Deskribapen hutsik ez
 - Hizkuntza-aldaketaren noranzkoa aztertu:
 - Eragile linguistikoak eta sozialak kontuan hartuz (Labov 1994; 2001)
 - Esanahi soziala hizkuntzaren bidez zelan sortzen den ikertu (Eckert 2019)
- Oinarrian zer?
 - Hizkuntzalaritza, dialektologia...
 - Soziologia, antropologia, etnografia, geografia...
 - Estatistika
- Eta euskararen gainean?

Gutxi ez, baina...

- **Gazteak berritzaileen** (Ensunza 2015; Eckert 1997; Lujanbio 2016):
 - Baina adinak eraginik generoan?
- **Genero berritzaileak belaunaldika:**
 - Nagusien artean, andrazkoak gordetzaileen:
 - Mugikortasun murrizagoa (Camino 2009; Artzelus 2019)
 - Herritik kanpo erdara gehiago (Echeverria 2003)
 - Herri hazietan ere bai?
 - Gernikako bustidura (Ensunza 2016)
 - Bermeoko *-(e)lako*n kausala (Garcia prestatzen)
 - Gazteen artean, andrazkoak berritzaileen:
 - Mugikortasun-joerak berdindu:
 - Andrazkoek hedatzen dabltzan ezaugarriak arinago hartu
 - Ageriko prestigioaren aldeko joera nabaria
 - Ezkutuko prestigioa daukaten aldakiekin zer?
 - Gizonezkoak berritzaileen (Haddican 2007)

(Cheshire 2002; Garcia inprimategian; Haddican 2007; Labov 2001; Zubillaga & Gaminde 2010)

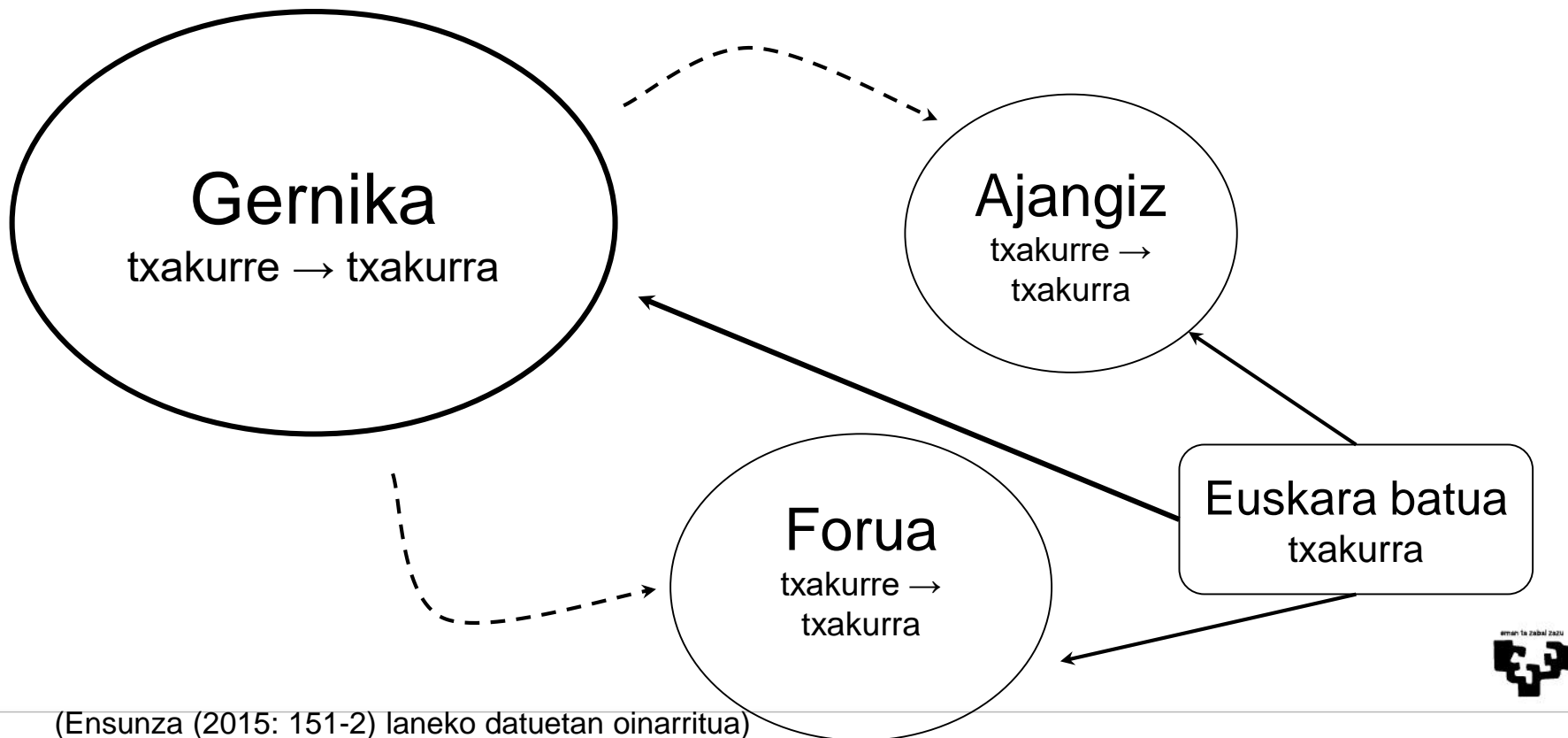
- **Goi-mailako ikasketadunak baturantz?:**
 - Forma batu/supralokal gehiago goi-mailako ikasketadunetan (Lujanbio 2016)
- **Hizkuntz egokitzapena:**
 - Zenbat eta batua gehiago erabili, eragin handiagoa egunerokoan
 - Erdi-goi mailako klaseak → euskara gehiago kalean (Soziolinguistika Klusterra 2019)

- Datu naturalistikoak:
 - Eredurik ez edukizetik euskara batura:
 - Duela gutxira arte, komunitate “mono-estilistikoa” (Oñederra 2016:135)
 - EAS eta EDAK datuak nahiko fidagaitzak:
 - Generoa estratifikaziotik kanpo
 - Itzulpenez elizitatutako datuak fidagaitzak:
 - *Socio-stylistic reallocation* (Britain & Trudgill 1999)

	DOM euskaraz	Elkarrizketa	Elizitabidea (gizakiak)	Elizitabidea (bizigabeak)
	Gernika	36.8	19.7	0
	Bilbo	21.1	8.1	0

1. taula. DOM euskaraz elkarrizketa libreetan eta elizitabidezko jardunean, ehunekotan (Rodríguez-Ordóñez 2016)

- Batuari larregizko garrantzia:
 - Difusio-eredu hierarkikoak ere martxan:
 - Herri txikietan batuko forma batutik bakarrik?

(Ensunza (2015: 151-2) laneko datuetan oinarritua)

- **Kategoria makrosozialak erdigunera:**
 - Generoa, batez ere, eta maila sozio-ekonomikoa:
 - Hizkuntzaren noranzkoa neurtzeko bide bakarra
- **Datu naturalistikoak ezinbestekoak:**
 - Datu monitorizatuak estilo-aldakortasunerako onak
- **Gehigarri modura:**
 - Eragile subjektiboak (jarrerak, talde-orientazioa...)
 - Hitzuntasuna (H1 eta H2 hiztunak)

- Artzelus, A. (2019). Garaziko hizkuntza-aldakortasuna geografiaren, adinaren eta generoaren arabera. *FLV*, 127, 153-188.
- Britain, D. & Trudgill, P. 1999. Migration, New Dialect Formation, and Sociolinguistic Refunctionalisation: Reallocation as an Outcome of Dialect Contact. *Transactions of the Philological Society*, 97, 245-256.
- Camino, I. (2009). *Dialektologiatik euskalkietara tradizioan gaindi*. Elkar: Donostia.
- Cheshire, J. (2002). Sex and gender in variation research. In J. K. Chambers, P. Trudgill & N. Schilling-Estes (Eds.), *The Handbook of Language Variation and Change* (pp. 423-443). Oxford: Blackwell.
- Eckert, P. (1997). Age as a sociolinguistic variable. In F. Coulmas (Ed.), *The Handbook of Sociolinguistics* (pp. 151-167). Malden: Blackwell.
- Eckert, P. (2019). **The limits of meaning**: Social indexicality, variation, and the cline of interiority. *Language*, 95(4), 751-76.
- Echeverria, B. (2003). Schooling, Language and Ethnic Identity in the Basque Autonomous Community. *Anthropology & Education Quarterly*, 34, 351–62.
- Eguskiza, N. (2019). *Hizkuntza aldakortasun geo-linguistikoa Arratian* (Doctoral dissertation). Retrieved May 27, 2020, from University of the Basque Country Online Repository, <https://addi.ehu.es/handle/10810/33204>
- Ensunza, A. (2015). *Busturialdeko euskararen hizkuntza-aldakortasuna denboran eta espazioan* (Doctoral dissertation). Retrieved June 4, 2020, from University of the Basque Country Online Repository, <https://addi.ehu.es/handle/10810/16701>
- . (2016). The linguistic variation of palatalization: The case of Gernika-Lumo. *Dialectologia*, 16, 71-91.

- Garcia, A. (inprimategian). Dialekto-berdintzeari Lezamatik begira: adinaren, generoaren eta hizkuntz jarreraren garrantziaz. *FLV*.
- . (prestatzen). Surprisingly typical patterns of language change in urban Basque: The case of (lako) in Bermeo.
- Haddican, B. (2007). Suburbanization and language change in Basque. *Language in Society*, 36(5), 677-706.
- Labov, W. (1994). *Principles of Linguistic Change: Internal Factors*. Malden: Blackwell.
- . (2001). Principles of linguistic change. Vol. 2, Social factors. Oxford: Blackwell.
- Lujanbio, O. (2016). *Hizkuntza-aldakortasuna euskaran. Nafarroa ipar-mendebaldeko bi udalerritan egindako azterketa* (Doctoral dissertation). Retrieved June 4, 2020, from University of the Basque Country Online Repository, https://addi.ehu.es/bitstream/handle/10810/19581/TESIS_LUJANBIO_BEGIRISTAIN_OIHANA.pdf?sequence=1
- Oñederra, M. L. (2016). Standardisation of Basque: From grammar (1968) to pronunciation (1998). *Sociolinguistica*, 30(1), 125-144.
- Rodríguez-Ordoñez, I. (2016). *Differential Object Marking in Basque: Grammaticalization, attitudes and ideological representations* (Doctoral dissertation). Urbana-Champaign University.
- Soziolinguistika Klusterra 2019. *Euskararen erabilerarekin lotura duten faktoreak* [Data report]. Soziolinguistika Klusterra. https://soziolinguistika.eus/wp-content/uploads/2020/05/erabilera_faktoreak_1.pdf
- Zubillaga, H. & Gaminde, I. (2010). /t/ren palatalizazioa Lekeitioko euskaran. *Ikastorratza*, 3, 1-9.

Eskerrik asko!

 hitt

Hizkuntzalaritza Teorikoko Taldea
Basque Research Group of Theoretical Linguistics

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

CAMPUS OF
INTERNATIONAL
EXCELLENCE